

Pedagogische aforismen van Friedrich Schleiermacher

Daan Thoomes

Aphorismen zur Pädagogik (1813/1814).

Uit: Friedrich Schleiermacher, *Texte zur Pädagogik*. Kommentierte Studienausgabe. Band 1. Herausgegeben von Michael Winkler und Jens Brachmann, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2000, pp. 202 – 211.

De pedagogische aforismen zijn korte, kernachtige uitspraken. Het zijn losse gedachten, die overigens wel passen binnen de context van Schleiermachers denken.

- *“Allgemeine Maxime: Das Kindsein muß das Menschwerden nicht hindern, und das Menschwerden nicht das Kindsein.”* (p. 202)

Algemene stelregel: het kind-zijn moet het volwassen worden niet in de weg zitten, en het volwassen worden niet het kind-zijn.

- *“Das Kind ist durch die Familie, und nicht die Familie um des Kindes willen. Dies muß es als Naturgesetz fühlen. Ebenso hernach in allen anderen Verbindungen.”* (p. 202)

Het kind bestaat bij de gratie van het gezin, en het gezin bestaat niet bij de gratie van het kind. Dit moet het ervaren als een natuurwet. En vervolgens evenzo in alle andere relaties.

- *“Das Kindsein wird gehindert durch alles, was das Kind nur um eines fernen Zweckes willen tut. Das Menschwerden wird gehindert durch alles, worin nicht Vernunftentwicklung ist.”* (p. 202)

Het kind-zijn wordt belemmerd door alles wat in het teken staat van een toekomstig doel. Het volwassen worden wordt belemmerd door alles waarin de verstandelijke ontwikkeling ontbreekt.

- *“Spielen ist eigentlich das reine In-der-Gegenwart-Sein, die absolute Negation der Zukunft.”* (p. 202)

Spelen heeft louter betrekking op het hier en nu, het is de absolute ontkenning van de toekomst.

- *“Wie bringt man das zusammen: die Jugend auf einen besseren Weg führen, als wo die Alten sind, und sie doch die Achtung vor den Alten nicht verlieren lassen?”* (p. 207)

Hoe kan men het volgende combineren: de jeugd op een hoger peil brengen dan de oudere generatie, zonder dat de jeugd het respect voor de ouderen verliest?

- *“Der Unterricht muß beredt sein, das Leben gesprächig, die Erziehung so wortkarg als möglich.”* (p. 207)

In het onderwijs is men bij voorkeur welsprekend, in het gewone leven spraakzaam, in de opvoeding gebruikt men daarentegen zo weinig mogelijk woorden.

- *“Alles Gute, was der Zögling leistet, muß man zu einer Basis machen, worauf man Forderungen gründet”* (p. 209)

Nieuwe eisen kunnen het beste aansluiten op datgene waarin een leerling reeds goed presteert.

(Laatst gewijzigd op: 30 oktober 2012).